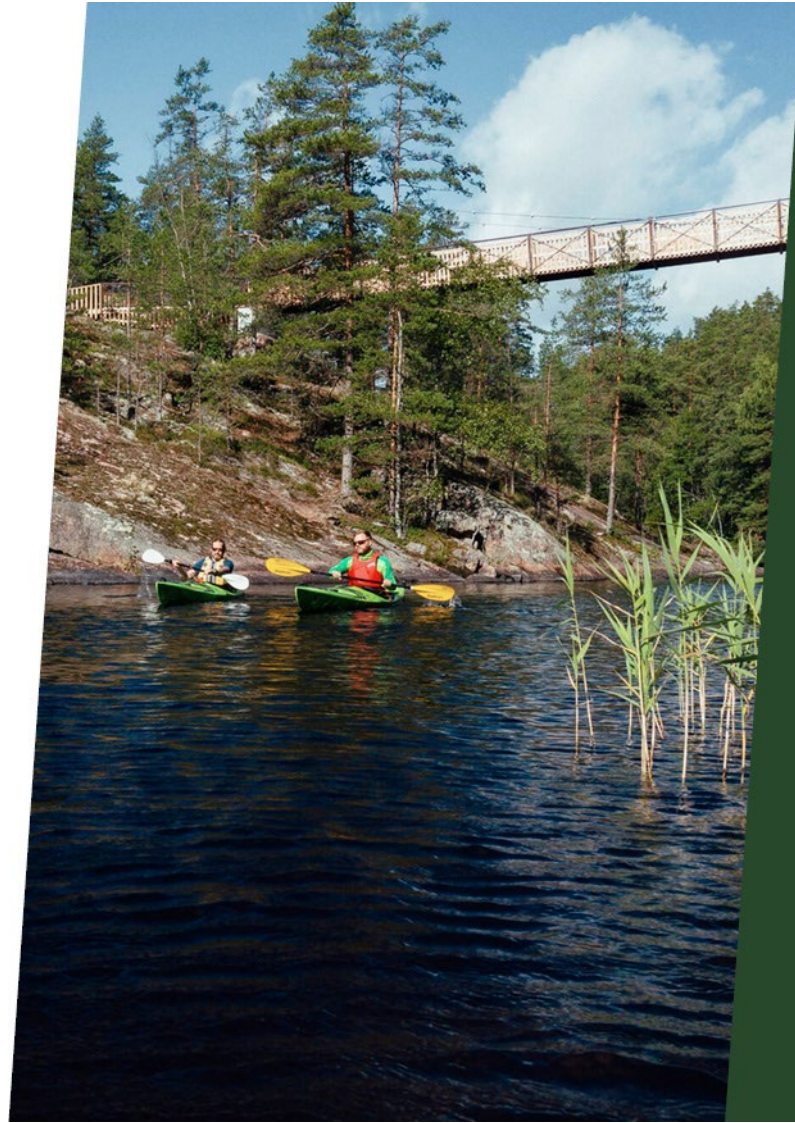

Kouvolan kaupungin ympäristönsuojelun valvontasuunnitelma vuosille 2026-2029

Sisällysluettelo

1	Johdanto.....	1
2	Ympäristöolot.....	2
2.1	Ympäristön tila.....	2
2.2	Merkittävimmät pilaantumisriskit.....	3
3	Henkilöstöresurssit.....	3
4	Käytössä olevat tietojärjestelmät.....	4
5	Viranomaisten välinen yhteistyö valvonnassa.....	5
5.1	Ympäristönsuojelulaki.....	5
5.2	Maa-aineslaki.....	5
5.3	Jätelaki.....	5
5.4	Muu lainsäädäntö.....	5
6	Valvottavat kohteet.....	7
6.1	Ympäristönsuojelulain valvonta.....	7
6.1.1	Luvanvaraiset, ilmoituksenvaraiset ja rekisteröitävät laitokset.....	7
6.1.2	Ilmoitusvelvolliset toiminnot.....	9
6.1.3	Tarkastus onnettomuus-, haitta- ja rikkomustilanteissa.....	9
6.1.4	Muut valvontakohteet.....	9
6.2	Maa-aineslain valvonta.....	10
6.3	Jätelain valvonta.....	10
6.3.1	Jätteen ammattimainen keräystoiminta.....	10
6.3.2	Laitokset ja toiminnot, joissa syntyy vaarallista jätettä.....	10
6.3.3	Laitokset ja yritykset, joihin voi liittyä jätteen kansainvälisiä siirtoja.....	10
6.3.4	Muut valvontakohteet.....	11
6.4	Muun lainsäädännön valvonta.....	11
7	Valvontaohjelma.....	13
7.1	Riskinarviointiin perustuva valvonta.....	13
7.2	Muu valvonta.....	14
8	Valvonnan maksullisuus.....	15
9	Valvonnan keinot.....	15
9.1	Tarkastukset.....	15
9.2	Ympäristölupiin liittyvien raporttien ja selvitysten tarkastaminen.....	15
9.2.1	Lupamääräyksissä edellytetyt selvitykset.....	15
9.2.2	Vuosiraportointi.....	16
9.2.3	Tarkkailutulosten seuranta.....	16
9.3	Hallintopakko ja tutkintapyynnöt.....	16
9.4	Jätelain laiminlyöntimaksut.....	16

1 JOHDANTO

Ympäristönsuojelulain (YSL, 527/2014) 167 §:n mukaan valvontaviranomaisen on järjestettävä YSL:n ja sen nojalla annettujen säännösten ja määräysten valvonta niin, että se on laadukasta, säännöllistä ja tehokasta ja perustuu ympäristöriskien arviointiin. Valvontaviranomainen voi asettaa tehtävät tärkeysjärjestykseen, jos se on välttämätöntä tehtävien hoitamiseksi asianmukaisesti.

Ympäristönsuojelulain 168 §:n mukaan kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen on laadittava alueelleen lain mukaista säännöllistä valvontaa varten valvontasuunnitelma. Suunnitelmassa on oltava tiedot alueen ympäristöoloista ja pilaantumisen vaaraa aiheuttavista toiminnoista sekä käytettävissä olevista valvonnan voimavaroista ja keinoista. Suunnitelmassa on kuvattava valvonnan järjestämisen ja riskinarvioinnin perusteet ja valvonnasta vastaavien viranomaisten yhteistyö. Valvontasuunnitelma on tarkistettava säännöllisesti.

Kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen on valvottava ympäristöluvanvaraisia, ilmoituksenvaraisia ja rekisteröitäviä toimintoja säännöllisesti määräaikaistarkastuksin. Tarkastuskohteet ja -tiheys on määriteltävä ympäristöriskien arvioinnin perusteella. Määräaikaistarkastuksista ja muusta säännöllisestä valvonnasta on laadittava valvontaohjelma, joka on pidettävä ajan tasalla. Ympäristönsuojelusta annetun valtioneuvoston asetuksen (YSA, 713/2014) 28 §:n mukaan valvontasuunnitelmassa tulee kuvata valvontaohjelman laatimismenettely.

Tämä on kolmas ympäristönsuojelulain mukainen valvontasuunnitelma Kouvolassa, ensimmäinen oli laadittu vuosille 2016-2021 ja toinen vuosille 2022-2025. Valvontaa on kuitenkin toteutettu jo tätä ennen usean vuoden ajan omalla valvontaohjelmalla. Valvontasuunnitelma päivitetään jatkossa valtuustokausittain, tämä suunnitelma on voimassa vuoden 2029 loppuun. Tarvittaessa suunnitelmaa päivitetään jo aikaisemmin. Valvontasuunnitelmaan pohjautuen laaditaan valvontaohjelma, jossa määritetään suoritettava yksityiskohtainen valvonta. Valvontaohjelma päivitetään vuosittain.

Kouvolan ympäristönsuojeluviranomaisena toimii Kouvolan teknisen lautakunnan alainen lupajaosto.

Lupajaosto on vahvistanut valvontasuunnitelman kokouksessaan 11.3.2026 § xx ja se on tullut voimaan xx.3.2026.

2 YMPÄRISTÖOLOT

2.1 Ympäristön tila

Kouvolan kaupungin pinta-ala on 2883 km², josta vesistöä on 325 km² eli 11,3 %. Kouvolan asukasluku oli vuoden 2025 lopussa 77 641. Kaupungissa on 7 300 vapaa-ajanasuntoa. Asukkaista 74 % asuu kaupunkialueella (v. 2025). Valvonta-alueen pinta-alasta suurin osa on maa- ja metsätalousvaltaista aluetta, maataloutta on varsinkin I Salpausselän eteläpuolella. II Salpausselän pohjoispuolella maasto on vaihtelevampaa ja siellä on lähinnä metsätaloutta. Alkutuotannon osuus työpaikoista on kuitenkin vähäinen. palveluelinkeinot ovat alueen suurin työllistäjä, metsäteollisuuden rooli on viime vuosina vähentynyt. Kouvolaassa sijaitsee silti edelleen kaksi suurta puunjalostuslaitosta.

Vesistöt ja vapaa-ajanasutus ovat alueelle tärkeitä, suurimmat järvet ovat Pohjois-Kouvolaassa sijaitseva Vuohijärvi sekä Kouvolan ja litin rajalle sijoittuva Pyhäjärvi. Vuohijärven ekologinen tila on erinomainen, Pyhäjärvi kärsii rehevöitymisestä ja sen tila on ollut tyydyttävä, mutta luokitus on nostettu hyväksi vuoden 2022 alusta alkaneelle vesienhoitokaudelle. Suurin osa järvistä sijaitsee II Salpausselän pohjoispuolella ja on pääosin erinomaisessa tilassa. Salpausselkien välissä kulkee Mäntyharjun reitti, joka virtaa Luumäen Kivijärveltä Kymijoelle. Kouvolan puolella Mäntyharjun reitti on pääosin hyvässä ekologisessa tilassa. Pyhäjärveltä alkaen Kouvola halkoo Kymijoki, joka on vain tyydyttävässä ekologisessa tilassa sedimenttiin sitoutuneen dioksiinin, furaanin ja elohopean vuoksi. I Salpausselän eteläpuolella järviä on hyvin vähän ja maaperä on hienojakoista. Alueelta Suomenlahteen purkavat pienet joet ovat savisameita ja tyydyttävässä, yläosaltaan välttävissä ekologisessa tilassa. Eteläpuolen soita hyödynnetään turpeen nostamiseen, mutta turvesoiden pinta-ala on vähenemässä.

Kaupunkia halkovat valtatie 6 ja 15. Valtatie 6:n rinnalla kulkee itä-länsisuunnassa Karjalan rata I Salpausselkää pitkin. Kouvola on rautateiden risteysasema, sillä sieltä lähtee myös Savon rata pohjoiseen. Kouvolan kautta kulkee runsaasti Venäjältä saapuvia kemikaalivaunuja ja siellä toimii kemikaaliratapaha. Salpausselkien alueilla sijaitsevat hyvät pohjavesivarannot, joista suurimmat ovat I Salpausselällä sijaitseva Utin pohjavesialue ja II Salpausselällä oleva Selänpään pohjavesialue. Utin pohjavesialueella on Kuivalan tekopohjavesilaitos, josta johdetaan talousvettä eteläisen Kymenlaakson käyttöön. Raakavesi Kuivalan tekopohjavesilaitokselle otetaan Mäntyharjun reittiin kuuluvasta Haukkajärvestä. Samasta järvestä otetaan vesi myös Kouvolan Veden Haukkajärven tekopohjavesilaitokselle. Lisäksi Pilkanmaan pintavesilaitokselle otetaan raakavesi Kymijoesta, mutta muilta osin alueen vedenhankinta perustuu pohjavesivarantoihin.

Yhdyskunnan jätevedenpuhdistus on keskitetty kahteen puhdistamoon, Kouvolan alueella sijaitsevaan Mäkitylän puhdistamoon ja Kotkan Mussalon puhdistamoon. Mäkitylästä vesi puretaan Kymijokeen, Mussalosta Suomenlahteen. Vesihuolto-osuuskuntia on alueella 50.

Eräille pohjavesialueille sijoittuu laajoja pienteollisuus- ja yritysalueita (Tornionmäki 134 ha, Nappa 38 ha, Kaipainen 30 ha). Kaakkois-Suomen vesienhoidon toimenpideohjelmassa vuosille 2022-2027 on nimetty Kouvolaan 13 riskipohjavesialuetta. Kaikki alueet on nimetty riskikohteiksi niiden kemiallisen tilan vuoksi, mukana ovat myös suurimmat pohjavesialueet Selänpää ja Utti. Kouvolaan on myös nimetty neljä pohjavesialuetta selvityskohteiksi. Tämä tarkoittaa, että niiden vedenlaadusta ei ole riittävästi tietoa todentamaan kyseisen alueen ihmistoimintojen vaikutus. Neljä pohjavesialuetta on luokiteltu huonoon kemialliseen tilaan (Tornionmäki, Kaipainen, Huuhkajavuori ja Pohjankorpi). Kouvolan merkittävimpien pohjavesialueiden suojelusuunnitelma laadittiin 2025. Yhdeksälle pohjavesialueelle laadittiin suojelusuunnitelmat ja 15 pohjavesialueen osalta suojelusuunnitelmat päivitettiin. Suojelusuunnitelmassa esitettyjen toimenpiteiden edistämistä ja seuranta tehdään seurantaryhmässä.

Salpausselkämuodostumien johdosta alueella sijaitsee runsaat soravarat, joilla on soran ja hiekan ottoa.

Ilman laatu on keskusta-alueellakin enimmäkseen hyvä. Ilmanlaatu on heikointa katupölyaikaan keväisin ja loppusyksystä. Keskeisimmin alueen ilmanlaatuun vaikuttaa tieliikenne, energiantuotanto-

ja teollisuuslaitosten vaikutukset ovat pääosin paikallisia. Meluhaittaa aiheuttavat pääosin liikenne sekä muutamat teollisuuslaitokset.

2.2 Merkittävimmät pilaantumisriskit

Teollisuuslaitosten kemikaalien varastointi ja käyttö, huoltoasemat sekä öljysäiliöt aiheuttavat riskiä lähinnä maaperälle ja pohjavedelle, mutta lähellä vesistöjä myös pintavesille. Riskiä aiheuttavat myös mm. liikenne, vaarallisten aineiden kuljetus ja tiesuolaus, jätteiden käsittely ja kaatopaikat, maatalous sekä soran ja hiekan otto. Ilmastomuutos voi heikentää pohjavesien laatua rankkasateiden, pitkien sateisten jaksojen ja tulvien lisääntyessä. Riski kasvaa etenkin alueilla, joilla pohjaveden pinta on lähellä maanpintaa.

Yhdyskunnan jätevedenpuhdistamoille johdettavien vuotovesien määrä on vähentynyt viemäriverkoston saneerausten myötä. Vuotovesistä aiheutuu puhdistamoille kuitenkin virtaamavaihteluita, mikä heikentää puhdistusprosessien toimivuutta ja johtaa toisinaan ylijuoksutuksiin. Myös viemäri- ja pumppaamovuodot maastoon aiheuttavat riskin ympäristön laadulle. Vesistöille riskiä aiheuttaa pidemmällä aikavälillä ilmastomuutoksen aiheuttama valunnan kasvaminen, jonka myötä huuhtoumatkin lisääntyvät. Peltöjen lumettomuus tai vähälumisuus lisäävät typen ja fosforin huuhtoutumista. Ilmastomuutos voimistaa myös metsätalouden ravinnekuormitusta ja sitä kautta rehevöitymistä. Liukoisen ja partikkelimaisen orgaanisen aineksen huuhtoutuminen vesistöihin kasvaa. Humuksen huuhtoutumisen lisääntyessä kasvaa samalla siihen sitoutuneiden metallien, kuten elohopean, raudan ja alumiinin vesistökuormitus.

Häiriö- ja onnettomuustilanteissa voi aiheutua paikallista ilman laadun pilaantumista, josta saattaa olla haittaa terveydelle.

Uudenlaisiin teknologioihin kuten, datakeskuksiin ja energiavarastokontteihin liittyy uudenlaisia riskejä mm. tulipalot joihin tulee varautua.

3 HENKILÖSTÖRESURSSIT

Tässä suunnitelmassa esitettyä valvontaa hoitaa 4 ympäristötarkastajaa. Lisäksi valvontainsinööri sekä tarvittaessa ympäristösuunnittelija hoitaa hyvin pienen osan valvonnasta. Valvontainsinöörin työaika jakaantuu puoliksi ympäristönsuojelun ja rakennusvalvonnan kesken. Ainoastaan suhteellisen pieni osa kyseisestä henkilöstöresurssista voidaan kuitenkin suunnata säännölliseen, ohjelman mukaiseen valvontaan (taulukko 1). Muu osa tarkastajien työajasta kuluu lupien ja muiden päätösten valmisteluun, ilmoitusten ja valitusten käsittelyyn ja valvontaan, lausuntojen laatimiseen sekä neuvontaan. Ympäristönsuojelun henkilöstöresurssisiin kuuluu lisäksi ympäristöpäällikkö, ympäristöasiantuntija ja hallintosihteeri, jotka eivät kuitenkaan tee suunnitelman mukaista valvontaa. Kaupungin ympäristönsuojeluviranomainen huolehtii sille ympäristönsuojelulaissa, jätelaissa, maa-aineslaissa, vesilaissa, vesihuoltolaissa, luonnonsuojelulaissa, kemikaalilaissa, maasto- ja vesiliikennelaissa, merenkulun ympäristönsuojelulaissa ja eräistä naapuruussuhteista annetussa laissa sille säädetyistä viranomaistehtävistä. Lisäksi se huolehtii kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle valtioneuvoston asetuksessa eräiden maa- ja puutarhataloudesta peräisin olevien päästöjen rajoittamisesta asetetuista tehtävistä ja ulkoilulaissa kunnan leirintäalueviranomaiselle määrätyistä tehtävistä.

Kunnan valvomien ympäristölupien kokonaismäärä on 1.1.2026 100 kpl, ympäristönsuojelulain mukaan ilmoitusvelvollisten toimintoja 11 kpl, ympäristönsuojelulain ja jätelain mukaan rekisteröityjen toimintojen yhteensä 68 kpl, maa-aineslupien 44 kpl ja yhteislupien 20 kpl. Lisäksi Lupa- ja valvontaviraston valvomien 72 ympäristöluvan tarkastuksille osallistutaan resurssien puitteissa.

Säännölliseen valvontaan voidaan käyttää tarkastajien 4 htv:stä noin 15 % eli 0,6 htv (1131 h). Jos valvontaan kuluu noin 1 päivä/kohde, voidaan 0,6 htv:n puitteissa valvoa noin 150 kohdetta. Maa-ainesluvat ja yhteislupien maa-aineslupan osuus valvotaan vuosittain, joten muita valvontaohjelman kohteita voidaan ottaa säännölliseen valvontaan korkeintaan noin 90 kpl/vuosi.

Taulukko 1. Ympäristönsuojelulla käytettävissä oleva työaika substanssiasioiden hoitamiseen

Nimike	Määrä	Työaika ympäristönsuojelun tehtävissä	Työaika säännöllisessä valvonnassa
ympäristöpäällikkö	1	1,0 htv	0 htv
ympäristösuunnittelija	1	1,0 htv	0 htv
ympäristöasiantuntija	1	1,0 htv	0 htv
ympäristötarkastaja	4	4,0 htv	0,6 htv
valvontainsinööri	1	0,5 htv	0 htv
yhteensä		7,5 htv	0,6 htv

Laitokset on jaettu tarkastajille toimialoittain niin, että samaa toimialaa hoitaa 1-3 tarkastajaa. Jokaiselle laitokselle on nimetty oma vastuuvälvojan.

4 KÄYTÖSSÄ OLEVAT TIETOJÄRJESTELMÄT

Ympäristönsuojelun lupa- ja valvontatyökaluna käytetään Trimble Locus Cloud paikkatietojärjestelmän ympäristövalvontasovellusta. Sovellukseen tallennetaan valvottavien toimintojen perustiedot, ml. sijainti ja sinne kirjataan kaikki kohteeseen liittyvät valvontatapahtumat, kuten tarkastukset, toimenpiteisiin johtavat asukkaiden ilmoitukset ja neuvottelut. Valvontatiedot pidetään jatkuvasti ajan tasalla vastuuvälvojan toimesta.

Ympäristövalvontasovelluksella hallitaan myös lupa- ja ilmoitusprosessit vireille tulosta päätösvaiheeseen. Sovellukseen kirjataan kaikki lupa- tai ilmoituskäsittelyn vaiheet. Trimble Locus Cloudin sähköistä asiointijärjestelmää on aloitettu työstämään, mutta se ole vielä käytössä.

Dynasty asianhallintajärjestelmään syötetään tieto ympäristönsuojeluun saapuneista asiakirjoista. Järjestelmällä laaditaan lupajaoston kokousasiat sekä viranhaltijapäätökset.

Kouvolan kaupungilla on käytössä sähköinen palautejärjestelmä.

5 VIRANOMAISTEN VÄLINEN YHTEISTYÖ VALVONNASSA

5.1 Ympäristönsuojelulaki

Hallintolain (434/2003) 10 §:n mukaan viranomaisten on oltava keskenään riittävässä yhteistyössä. Ympäristönsuojelulain mukaisia valvontaviranomaisia ovat 23 §:n mukaan Lupa- ja valvontavirasto (LVV) ja kunnan ympäristönsuojeluviranomainen. LVV:lle varataan mahdollisuus lausua ympäristölupahakemuksiin ja ympäristötarkastajat osallistuvat kutsuttaessa valtion ympäristölupakohteiden ja pilaantuneiden maa-alueiden tarkastuksille. Kunnan terveydensuojeluviranomainen antaa lausuntonsa ympäristölupahakemuksiin ja kaavoitukselta varmistetaan toiminnan sijoittumisedellytykset.

Ympäristövahinkojen sattuessa yhteistyötä tehdään Kymenlaakson pelastuslaitoksen ja Lupa- ja valvontaviraston kanssa. Tällaisia tilanteita ovat esimerkiksi öljy- ja kemikaalivahingot. Pelastusviranomainen aloittaa ympäristövahingon torjunnan, minkä jälkeen valtion tai kunnan ympäristönsuojeluviranomainen tekee tapahtumapaikalla tarvittaessa tarkastuksen ja päättää mahdollisista jatkotoimista.

5.2 Maa-aineslaki

Maa-aineslain mukaista ottamista on valvonut 1.7.2016 alkaen maa-aineslain 14 §:n nojalla kunnan ympäristönsuojeluviranomainen, Lupa- ja valvontavirasto ohjaa ja valvoo maa-aineslain noudattamista omalla toimialueellaan, joten myös valtion viranomaisten kanssa tehdään yhteistyötä. Yhteistyö liittyy lähinnä kannanottojen pyytämiseen siitä, mille alueille maa-ainesten ottoa voidaan sijoittaa.

5.3 Jätelaki

Jätelain 24 §:n mukaisia yleisiä valvontaviranomaisia ovat Lupa- ja valvontavirasto ja kunnan ympäristönsuojeluviranomainen. Jätelain valvonnassa keskeisimmät yhteistyötahot ovat jätehuoltoa järjestävä Kymenlaakson Jäte Oy ja jätehuollon järjestämisen viranomaistehtävät hoitava Kymen jätelautakunta. Kunnan rakennusvalvontaviranomainen valvoo rakennetun ympäristön siisteyttä, mutta mikäli jätteet sisältävät bio- tai vaarallisia jätteitä, tehdään valvontaa yhdessä ympäristön- ja terveydensuojeluviranomaisen kanssa. Ympäristönsuojeluviranomainen valvoo rakentamattoman alueen roskaamista. Kaakkois-Suomen poliisilaitos on tärkeä yhteistyötaho silloin, kun päädytään tekemään tutkintapyyntö jätelain rikkomisesta.

5.4 Muu lainsäädäntö

Myös vesilaissa tarkoitettuina valvontaviranomaisena toimivat Lupa- ja valvontavirasto ja kunnan ympäristönsuojeluviranomainen vesilain 1 luvun 7 §:n nojalla. Yhteistyötä tehdään lähinnä ruoppauksiin ja ojitukseen liittyen – ensin mainitussa kunnan ympäristönsuojeluviranomainen antaa vain neuvontaa, sillä ruoppausilmoitukset osoitetaan Lupa- ja valvontavirastolle. Valvontaviranomaisilla on kuitenkin vesilain mukaan rinnakkainen toimivalta. Vesilain 14 luvun 4 §:n mukaisesti hallintopakkoa käyttää Lupa- ja valvontavirasto ja ojitusasioissa kunnan ympäristönsuojeluviranomainen. Kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen tulee kuitenkin hakea hallintopakkoa Lupa- ja valvontavirastolta, jos samassa yhteydessä joudutaan ratkaisemaan kysymys luvan tarpeellisuudesta tai sen noudattamisesta.

Vesihuoltolain 4 §:n mukaan valvontaviranomaisia ovat Lupa- ja valvontavirasto sekä kunnan ympäristön- ja terveydensuojeluviranomainen. Eniten kunnan ympäristönsuojeluviranomaista työllistävät vesihuoltolain 17 c §:n mukaiset vapautushakemukset hulevesiviemäriin liittämisestä, mutta myös 11 §:n mukaiset vapautushakemukset kiinteistön liittämisestä vesihuoltolaitoksen verkostoon. Hakemuksiin liittyen tehdään yhteistyötä vesilaitosten ja kunnan terveydensuojeluviranomaisen kanssa, sillä vesihuoltolaitokselle tulee varata tilaisuus tulla kuulluksi molemmista vapautushakemuksista ja terveydensuojeluviranomaiselle tulee varata mahdollisuus lausunnon antamiseen 11 §:n mukaisista hakemuksista.

Luonnonsuojelulakia valvovat ympäristöministeriö, Lupa- ja valvontavirasto ja elinvoimakeskus. Kunnan tulee 11 §:n nojalla edistää luonnon- ja maisemansuojelua alueellaan. Kunta voi päättää yksityisen omistamalla maalla olevan luonnonmuistomerkin rauhoittamisesta, tehtävä on nimetty Kouvolassa kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle. Hakemuksista pyydetään lausunto Lupa- ja valvontavirastolta. Luonnon- ja maisemansuojelun edistämiseen liittyen tehdään lisäksi yhteistyötä kunnan kaavoituksen, Kymenlaakson liiton ja ympäristöministeriön kanssa. Yhteistyö on enimmäkseen lausuntojen antamista ja osallistumista kaavojen valmistelukokouksiin.

Kemikaalilakiin liittyen valvontayhteistyötä tehdään Tukesin ja pelastuslaitoksen kanssa kemikaalien teollisen käsittelyn ja varastoinnin valvonnassa ja muussa kemikaalivalvonnassa. Lisäksi yhteistyötä tehdään öljysäiliöiden määräaikaistarkastuksiin liittyen.

Maasto- ja vesiliikennelakeihin liittyen yhteistyö on vähäistä ja rajoittuu lähinnä poliisiin.

Eräistä naapuruussuhteista annettu laki tulee sovellettavaksi silloin tällöin naapurihaittavalitusten yhteydessä. Yhteistyötahot ovat tällöin moninaisia ja riippuvat valituksen aiheesta. Yhteistyötä voidaan tehdä lähes kaikkien muiden viranomaistahojen kanssa.

Ulkoilulain mukaisessa leirintäalueiden valvonnassa tehdään yhteistyötä muiden kunnan viranomaisten kanssa, kuten terveydensuojeluviranomaisen sekä tarvittaessa jätehuolto- ja rakennusvalvontaviranomaisen kanssa.

Merenkulun ympäristönsuojelulain mukaan kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen tulee valvoa huvivenesatamien jätehuoltoa. Yhteistyötahona on laissa määrätystä valvontaviranomaisista erityisesti Lupa- ja valvontavirasto, lisäksi yhteistyö voi olla tarpeen kunnan jätehuoltoviranomaisen kanssa.

Valtioneuvoston asetus eräiden maa- ja puutarhataloudesta peräisin olevien päästöjen rajoittamisesta edellyttää, että kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle tehdään ilmoitus kuivalannan ja pakkaamattomien orgaanisten lannoitevalmisteiden varastoinnista aumassa. Ympäristönsuojeluviranomaisen tulee antaa Lupa- ja valvontavirastolle asetuksen noudattamisen valvomiseksi ja nitraattidirektiivin edellyttämien raporttien laatimiseksi tarpeelliset tiedot sekä tiedot asetuksen rikkomisesta. Ilmoitusten valvonnassa tehdään tarvittaessa yhteistyötä kunnan maaseutuelinkeinoviranomaisen sekä Lupa- ja valvontaviranomaisen kanssa.

6 VALVOTTAVAT KOHTEET

6.1 Ympäristönsuojelulain valvonta

6.1.1 Luvanvaraiset, ilmoituksenvaraiset ja rekisteröitävät laitokset

Ympäristöluvanvaraisia, kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen valvontaan kuuluvia laitoksia on 1.1.2026 100 kpl. Määrällisesti eniten ympäristölupia on myönnetty jätteiden käsittelyyn (29 kpl), eläinsuojille (26 kpl), louhintaan ja murskaukseen (15 kpl) ja polttonesteiden jakeluasemille (11 kpl). Kohteiden määrä tarkistetaan vuosittain valvontaohjelman laatimisen yhteydessä.

Taulukko 2. 1.1.2026 voimassa olleiden, kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen valvontaan kuuluvien ympäristölupien määrä toimialoittain.

Toimiala	Ympäristölupia kpl	% kaikista kohteista
Metsäteollisuus	0	0
Metalliteollisuus	0	0
Energiantuotanto	5	5
Polttonesteiden jakeluasema	11	11
Polttoaineiden valmistus tai kemikaalien tai polttoaineiden varastointi	2	2
Orgaanisia liuottimia käyttävä toiminta	2	2
Malmien tai mineraalien kaivaminen tai maaperän ainesten otto	15	15
Mineraalituotteiden valmistus	2	2
Nahan tai tekstiilien laitospäinen tuotanto tai käsittely	0	0
Elintarvikkeiden tai rehujen valmistus	0	0
Eläinsuojat tai kalankasvatus	26	25
Liikenne	3	3
Jätteiden käsittely	29	29
Ulkona sijaitseva ampumarata	4	4
Ulkona sijaitseva suihkupuhaluspaikka	0	0
Eläintarha tai huvipuisto	0	0
Krematorio tai lemmikkieläinten polttolaitos	1	1
Muu	0	0
Yhteensä	100	

Ympäristönsuojelulain ja maa-aineslain mukaiset yhteisluvut eivät sisälly tähän taulukkoon, vaan ne käsitellään kohdassa 6.2.

Ympäristönsuojelulain 115 a §:n mukaisella ilmoitusmenettelyllä on Kouvolassa hyväksytty 10 eläinsuojaa ja yksi nestemäisen kemikaalin varasto.

Tietystä toiminnoista, joihin ei tarvita ympäristölupaa, on tehtävä ilmoitus kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle ympäristönsuojelun tietojärjestelmään rekisteröintiä varten (YSL 116 §). Ympäristönsuojelulain perusteella rekisteröityjä toimintoja on Kouvolassa vuoden 2026 alussa 56 kpl.

Taulukko 3. Vuoden 2026 alussa ympäristönsuojelun tietojärjestelmään rekisteröityjen toimintojen määrä toimialoittain.

Toimiala	Rekisteröityjä toimintoja, kpl	% kaikista kohteista
Energiantuotantolaitos	9	16
Asfalttiasema	5	9
Polttonesteen jakeluasema	36	64
Kemiallinen pesula	2	4
Muu toiminta tai laitos, jossa käytetään orgaanisia liuottimia	2	4
Betoniasema tai betonituotetehdas	2	4
Yhteensä	56	

6.1.2 Ilmoitusvelvolliset toiminnot

Muu kuin ympäristönsuojelulain 115 a §:n mukainen ilmoituksenvarainen toiminta on luonteeltaan yleensä lyhytaikaista. Tästä syystä näiden toimintojen valvontaa ei ole yleensä mahdollista suunnitella tarkasti etukäteen ja valvonta perustuukin pääosin tarkastuspyyntöihin. Ilmoituksenvaraista toimintaa ovat melua tai tärinää aiheuttava tilapäinen toiminta (YSL 118 §), koeluonteinen toiminta (YSL 119 §) ja poikkeukselliset tilanteet (120 §). Poikkeuksellisesta tilanteesta muussa kuin luvanvaraisessa, 115 a §:n mukaan ilmoituksenvaraisessa tai rekisteröitävässä toiminnassa ja yleensä myös koeluonteisesta toiminnasta tehdyn ilmoituksen johdosta valvontaviranomainen käy tarkastuksella omasta aloitteestaan.

6.1.3 Tarkastus onnettomuus-, haitta- ja rikkomustilanteissa

Jos onnettomuuden, haitasta tehdyn ilmoituksen, luvan noudattamatta jättämisen tai muun seikan vuoksi on aihetta olettaa, että toiminnasta aiheutuu terveyshaittaa tai merkittävää muuta ympäristön pilaantumista tai sen vaaraa on valvontaviranomaisen tarkastettava toiminta tai selvitettävä asia muulla tavalla (YSL 169 §). Asian voivat panna kirjallisesti vireille YSL 186 §:ssä mainitut tahot.

6.1.4 Muut valvontakohteet

Kunnan ympäristönsuojeluviranomainen voi antaa ympäristönsuojelulain 175 §:n nojalla määräyksen rikkomuksen tai laiminlyönnin oikaisemiseksi. Määräys voi koskea joko kunnan valvontaan kuuluvaa ympäristöluvanvaraista toimintaa tai toimintaa, johon lupaa ei tarvita. Valtion valvontaviranomainen voi antaa ympäristönsuojelulain 176 §:n mukaisesti määräyksen vesistön merkittävän pilaantumisen tai luontovahingon korjaamiseksi. Kunnan ympäristönsuojeluviranomainen valvoo 175 §:n nojalla antamia määräyksiä ja ELY-keskuksen ohella 176 §:n nojalla annettuja määräyksiä. Tarvittaessa määräyksiä tehostetaan uhkasakolla tai uhalla, että tekemättä jättämätön toimenpide teetetään laiminlyöjän kustannuksella. Näiden 175 ja 176 §:ien hallintopakkomääräysten ohella kunnan ympäristönsuojeluviranomainen valvoo 181 §:n perusteella antamaansa määräystä toiminnan keskeyttämiseksi.

Ympäristönsuojelulain 180 §:n mukaan kunnan ympäristönsuojeluviranomainen voi toimittamansa tarkastuksen nojalla antaa ympäristön pilaantumisen vaaraa aiheuttavaa toimintaa koskevan yksittäisen määräyksen, joka on tarpeen pilaantumisen ehkäisemiseksi. Määräyksiä annetaan tarvittaessa ja niiden noudattamista tulee valvoa.

Kouvolassa on ympäristönsuojelulain 202 §:n nojalla annettu kunnan ympäristönsuojelumääräykset, jotka tulivat voimaan 18.6.2022. Ympäristönsuojelumääräyksistä voidaan hakea lupaa poiketa, poikkeamishakemuksia jätetään lähinnä käytöstä poistetun öljysäiliön jättämiseksi maahan. Poikkeamista on haettu myös jätevesijärjestelmien vesistöetäisyyksiin. Päätöksenteon yhteydessä käydään kohteet tarvittaessa tarkastamassa. Muilta osin määräyksiä valvotaan etupäässä haitankärsijöiden aloitteesta pyydettyjen tarkastusten yhteydessä.

6.2 Maa-aineslain valvonta

Maa-aineslain (555/1981) perusteella myönnettyjä maa-aineslupia oli vuoden 2026 alussa voimassa 44 kpl. Maa-aineslupia valvotaan valvontaohjelman mukaisesti. Maa-aineslupan haltijan on vuosittain ilmoitettava lupaviranomaiselle otetun aineksen määrä ja laatu, jonka vuoksi maa-ainesluvat myös tarkastetaan vuosittain. Tarkastus tehdään ilman valvontakäyntiä, jos alueella ei ole ollut maa-ainesten ottoa edellisen tarkastuksen jälkeen. Lupien lisäksi valvotaan kotitarveottoa, mutta sitä ei valvota säännöllisesti vaan kotitarveotosta tehtyjen ilmoitusten perusteella.

Silloin kun maa-ainesten ottamiselle ja alueella tapahtuvalle ympäristöluvanvaraiselle toiminnalle (esim. louhinta, murskaus tai jätteiden käsittely) on myönnetty yhteinen lupa, valvotaan maa-ainesten otto ja ympäristöluvanvarainen toiminta omien erillisten valvontaohjelmien mukaisin määräajoin. Yhteislupia oli voimassa vuoden 2026 alussa 20 kpl.

6.3 Jätelain valvonta

6.3.1 Jätteen ammattimainen keräystoiminta

Jätelain (646/2011) mukaan jätteen ammattimaista keräystä harjoittavan on tehtävä kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle ilmoitus jätehuoltorekisteriin merkitsemistä varten (100 §). Jätteen ammattimaisia kerääjiä oli vuoden 2026 alussa rekisteröity Kouvolassa 12 kpl. Myös vastuu jätteiden keräystoiminnan valvonnasta kuuluu kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle. Valvontaviranomaisen tulee tarkastaa jätteen kerääjät asianmukaisesti määräajoin (124 §) ja laatia keräyksen valvontaa varten suunnitelma. Silloin kun yhden kerääjän rekisteröinti-ilmoitukseen sisältyy suuri määrä toisistaan etäälle sijoitettuja keräysastioita, valitaan tarkastettavat kohteet otannalla. Säännöllisen valvonnan lisäksi tarkastuksia tehdään tarvittaessa haittailmoitusten perusteella.

6.3.2 Laitokset ja toiminnot, joissa syntyy vaarallista jätettä

Valvontaviranomaisen on tarkastettava määräajoin sellaiset laitokset ja yritykset, joiden toiminnassa syntyy vaarallista jätettä (JL 124 §). Vaarallisella jätteellä tarkoitetaan jätettä, jolla on palo-, räjähdys- tai tartuntavaarallinen, muu terveydelle tai ympäristölle vaarallinen tai muu vastaava ominaisuus. Valvontaviranomaisia ovat kunnan ympäristönsuojeluviranomainen ja Lupa- ja valvontavirasto. Eiluvanvaraisten toimintojen osalta valvontavastuu on kunnallisella viranomaisella.

Osassa laitoksia ja yrityksiä syntyy vain vähäisiä määriä vaarallista jätettä, jonka toimittamisesta muualle käsiteltäväksi huolehtivat viranomaisten tarkastusvelvollisuuteen kuuluvat ammattimaiset kuljettajat tai kerääjät. Tällaisissa tapauksissa jätteen tuottajan toiminnasta aiheutuva riski voidaan lähtökohtaisesti arvioida pieneksi. Ympäristövalvonnan ohjeen (2016) mukaan tarkastusvelvollisuuden ei ensisijaisesti ajatella koskevan toimintoja, joissa vaarallista jätettä syntyy vähäisiä määriä ainoastaan sen tavanomaisessa kiinteistönhoidossa ja -huollossa.

Vaarallista jätettä tuottavia toimintoja ja laitoksia on paljon, joten niiden tarkastukset priorisoidaan riskiperusteisesti.

6.3.3 Laitokset ja yritykset, joihin voi liittyä jätteen kansainvälisiä siirtoja

Jätelain (124 §) mukaan valvontaviranomaisen on määräajoin asianmukaisesti tarkastettava sellaiset laitokset ja yritykset, joiden toiminnassa toteutetaan jätteen kansainvälisiä siirtoja. Valvontaviranomaisen on laadittava sellaisten toimintojen, joihin liittyy tai voidaan perustellusti olettaa liittyvän jätteen kansainvälisiä siirtoja, tarkastuksia ja muuta valvontaa varten suunnitelma.

Käytännössä kuitenkin suunnitelman laatii Suomen ympäristökeskus (SYKE), ja kunta huomioi sen omassa valvonnassaan.

SYKE laatii kansainvälisten jätesiirojen tarkastussuunnitelman kolmen vuoden välein, nykyinen suunnitelma on laadittu vuosille 2023-2025. Tarkastussuunnitelmaa päivitetään parhaillaan ja se julkaistaan toukokuussa 2026. Suunnitelmassa on esitetty kansainvälisten jätesiirojen tarkastussuunnitelman painopisteet, jotka perustuvat suunnitelmassa esitettyyn riskinarviointiin. Lupa- ja valvontaviraston sekä kuntien toivotaan huomioivan painopisteet omassa ympäristönsuojelulain mukaisessa valvonnassaan.

Vaarallisen jätteen vienti vaatii aina jätesiirotulvan. Suurin osa SYKEN myöntämistä jätesiirotulvista koskee vaarallisia jätteitä. Jos tarkastettavalla kohteella on lupa kansainväliseen jätesiiroon, voi sen tiedot pyytää tiedoksi SYKeltä.

6.3.4 Muut valvontakohteet

Jätelain 125 §:n mukaan kunnan ympäristönsuojeluviranomainen voi toimittamansa tarkastuksen nojalla antaa muuta kuin ympäristöluvanvaraista toimintaa koskevan yksittäisen määräyksen, joka on tarpeen roskaantumisen ehkäisemiseksi tai jätehuollon asianmukaiseksi järjestämiseksi. Määräyksiä annetaan tarvittaessa ja niiden noudattamista tulee valvoa. Ennen määräyksen antamista asianosainen yritetään kuitenkin saada korjaamaan tilanne kirjallisten kehotusten avulla. Kehotukset koskevat useimmiten roskaantuneen alueen puhdistamista.

Kouvolaa koskevat jätelain 91 §:n nojalla annetut Kymen jätelautakunnan jätehuoltomääräykset, jotka tulivat voimaan 1.6.2025. Kunnan ympäristönsuojeluviranomainen valvoo määräyksiä lähinnä haitankärsijöiden sekä jätteenkuljetusyritysten ilmoitusten perusteella.

6.4 Muun lainsäädännön valvonta

Vesilain (587/2011) valvontaviranomaisina toimivat Lupa- ja valvontavirasto ja kunnan ympäristönsuojeluviranomainen. Valvontaviranomaisen toimivalta on pääosin jakamaton, joten vesilain lupaviranomaisen Lupa- ja valvontaviraston päätösten valvonta kuuluu molemmille tahoille. Kunnan ympäristönsuojeluviranomaisella on päätösvaltaa ojitukseen liittyvissä asioissa (5 luku) sekä veden ottamiseen vesistöstä silloin, kun sitä ei riitä kaikille (4 luku 2 §). Vesilain valvonta keskittyy kunnassa haitankärsijöiden ilmoituksiin eikä suunnitelmallista vesilain valvontaa tehdä.

Vesihuoltolain (119/2001) valvonta keskittyy vesihuoltolaitoksen vesijohto- ja viemäriverkostoon ja hulevesiviemäriin liittymättömien kiinteistöjen valvontaan. Vesihuoltolaitosten toiminta-alueita muutettaessa annetaan niistä tarvittaessa lausunnot. Kiinteistöjen omistajat voivat hakea kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselta vapautusta kiinteistön liittämismuutoksesta vesihuoltolaitoksen vesijohto- ja viemäriverkostoon (11 §) tai hulevesiviemäriin (17 c §). Vesihuoltolain valvonta ei sisällä suunnitelmallista valvontaa vaan liittymismuutoksesta käsitellään joko haitankärsijän, kiinteistön omistajan tai vesihuoltolaitoksen esille nostamana asiana.

Luonnonsuojelulain (9/2023) mukaan kunta päättää alueen omistajan hakemuksesta tai suostumuksella yksityisen omistamalla maalla olevan luonnonmuistomerkin rauhoittamisesta (95 §). Samoin kunta päättää omistajan hakemuksesta tai Lupa- ja valvontaviraston esityksestä rauhoituksen lakkauttamisesta (96 §). Kouvolassa ja tehtävä on osoitettu kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle. Luonnonmuistomerkkejä ei valvota säännöllisesti vaan ne käydään tarkastamassa ennen päätöksen tekoa. Muilta osin luonnonsuojelulain valvontatehtävät koostuvat pääasiassa lausuntojen antamisesta.

Kemikaalilaki (599/2013) velvoittaa kunnan ympäristönsuojeluviranomaista valvomaan, että toiminnanharjoittajat huolehtivat kemikaalien käytössä ja varastoinnissa ympäristöhaittojen ehkäisemisestä ja torjumisesta (11 §). Valvontaa ei tehdä suunnitelmallisesti, vaan sitä hoidetaan lain mukaisesti osana ympäristön pilaantumisen vaaraa aiheuttavien toimintojen valvontaa.

Maastoliikennelain (1710/1995) mukaan kunnan ympäristönsuojeluviranomainen hyväksyy moottorikelkkailureitin reittisuunnitelman (15 §) ja reitin pitäjän (14 §). Kouvolassa on moottorikelkkailureittejä, mutta niitä ei ole hyväksytetty ympäristönsuojeluviranomaisella, joten reittejä ei valvota kunnan toimesta. Sen sijaan moottorikäyttöisillä ajoneuvoilla tapahtuvaan kilpailujen ja harjoitusten toistuvaan tai pysyvään järjestämiseen samassa maastossa on myönnetty maastoliikennelupia (30 §) ja niitä valvotaan valvontaohjelman mukaisesti.

Vesiliikennelain (782/2019) mukaisia lupia kilpailuihin tai harjoituksiin (106 §) ei ole voimassa, joten valvontatarvetta ei ole.

Lakia eräistä naapuruussuhteista (26/1920) sovelletaan tarvittaessa naapuruushaittapauksissa. Lain mukaista säännöllistä valvontaa ei ole vaan sen nojalla annettuja päätöksiä valvotaan määräaikojen umpeutuessa.

Kouvolan ympäristönsuojeluviranomainen hoitaa myös ulkoilulain (606/1973) mukaiset kunnan leirintäalueviranomaisen tehtävät. Leirintäalueen perustamisesta ja toiminnan olennaisesta muuttamisesta on tehtävä ilmoitus kunnan leirintäalueviranomaiselle (20 §). Ilmoituksen tehneet leirintäalueet on otettu mukaan valvontaohjelmaan.

Merenkulun ympäristönsuojelulain (1672/2009) mukaan kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen tulee valvoa huvivenesatamien jätehuoltoa ja huviveneistä peräisin olevien jätteiden vastaanottoa (12 luku 5 §). Kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen tulee hyväksyä huvivenesataman jätehuoltosuunnitelma ja antaa tarvittaessa määräyksiä (9 luku 6 §). Samoin tulee kehottaa tarvittaessa suunnitelman tarkistamiseen. Ympäristönsuojeluviranomaisen tulee merkitä ilmoitus ympäristönsuojelun tietojärjestelmään. Huvivenesatamien jätehuoltoa valvotaan valvontaohjelman mukaisesti.

Valtioneuvoston asetuksen eräiden maa- ja puutarhataloudesta peräisin olevien päästöjen rajoittamisesta (1250/2014) perusteella kuivalannan tai pakkaamattomien orgaanisten lannoitevalmisteiden varastoinnista aumassa tulee ilmoittaa kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle, joka tarvittaessa suorittaa tarkastuksen (9 §). Ilmoituksiin annetaan kirjallinen vastaus, mutta tarkastuksia tehdään vain silloin, kun ulkopuolisen ilmoituksen johdosta on aihetta epäillä, että asetusta ei ole noudatettu.

Haja-asutuksen jätevesijärjestelmien tuli täyttää ympäristönsuojelulain vaatimukset 31.10.2019 mennessä (Laki YSL:n muuttamisesta 19/2017, siirtymäsäännös). Haja-asutuksen jäteveden käsittelyn järjestelmällistä valvontaa hoitaa vuosittain valvontainsinööri työaikansa sallimissa puitteissa muiden tehtävien ohella, lisäksi järjestelmiä valvotaan haitankärsijöiden valitusten perusteella.

7 VALVONTAOHJELMA

Valvontaohjelma vahvistetaan lupajaostossa vuosittain alkuvuodesta. Ohjelmassa esitetään samalla edellisen vuoden valvonnan toteuma. Valvontaohjelma sisältää sekä riskinarviointiin perustuvaa että muuta valvontaa.

7.1 Riskinarviointiin perustuva valvonta

Valvontaohjelman tulee sisältää ympäristönsuojelulain mukaiset, säännöllisesti valvottavat kohteet eli ympäristöluvanvaraiset, ilmoitusvelvolliset ja rekisteröidyt laitokset. Kohteiden riskinarviointi koostuu toimialakohtaisesta sekä laitoskohtaisesta arvioinnista. Toimialakohtaisessa riskinarvioinnissa laitoksen valvontaluokka on muodostettu pisteyttämällä toimialan

- päästöt ilmaan
- melupäästöt ja tärinä
- viemäriin johdettavat jätevedet
- vesistöön johdettavat jäte- ja hulevedet
- päästöt maaperään ja pohjaveteen sekä
- roskaantuminen ja epäsiisteys.

Toimialan muodostamaa riskiä kullekin päästölle ja roskaantumiselle on arvioitu asteikolla 0-3 taulukon 4 mukaisesti:

0 ei vaikutusta

1 vähäinen vaikutus

2 kohtalainen vaikutus

3 merkittävä vaikutus

Taulukko 4. Riskien pisteytyksessä on käytetty taulukossa esitettyä luokitusta.

Riskin toteutuminen	Pilaantumisen merkittävyys		
	Vähäinen	Haitallinen	Vakava
	Epätodennäköinen	merkityksetön 0	vähäinen 1 kohtalainen 2
	Mahdollinen	vähäinen 1 kohtalainen 2	merkittävä 3
	Todennäköinen	kohtalainen 2 merkittävä 3	sietämätön

Sietämättömälle riskille ei ole annettu pisteitä, koska jos riski katsotaan kuuluvan tähän luokkaan, tulee luvan myöntämisen edellytykset punnita uudelleen.

Antamalla kullekin päästölle ja roskaantumiselle riskipisteet, saadaan toimialan riskien kokonaispisteet. Valvontakohteet on jaettu riskinarvioinnin perusteella neljään luokkaan, joista jokaiselle on määrätty oma tarkastustiheys. Toimialan valvontaluokka on määritetty taulukon 5 riskipisteiden perusteella.

Taulukko 5. Ympäristönsuojelulain mukaan ympäristöluvanvaraisten ja rekisteröitävien laitosten toimialakohtainen kokonaisriski ja sen perusteella määrätty valvontaluokka.

	Tarkastustiheys	Riskipisteet
Valvontaluokka 1	kerran vuodessa	> 15
Valvontaluokka 2	kerran kolmessa vuodessa	11-15
Valvontaluokka 3	kerran viidessä vuodessa	6-10
Valvontaluokka 4	kerran kahdeksassa vuodessa	0-5

Toimialakohtaista arviointia täydennetään laitospohjaisella riskinarvioinnilla, jossa otetaan huomioon laitoksen sijainti- ja toimintariski. Sijaintiriskiä arvioitaessa voidaan ottaa huomioon mm. laitoksen sijainti pohjavesialueella tai vesistön tai häiriintyvien kohteiden läheisyydessä. Toimintariskin arvioinnissa mahdollisia pisteytettäviä asioita ovat mm. tilat ja laitteet, tuotantoon ja valmistukseen liittyvät tekijät, tuotteeseen liittyvät tekijät, kuljetukset ja varastointi, tarkkailutiedot sekä aiemmin havaitut puutteet ja riskit. Laitospohjaisen riskin arvioinnissa huomioitavat seikat voivat vaihdella toimialan mukaan. Laitospohjaisen riskin pisteytyksen seurauksena laitoksen valvontaluokka ja samalla määräaikaistarkastusten tiheys voivat muuttua.

Laitospohjainen riskinarviointi päivitetään jokaisen valvontatarkastuksen yhteydessä. Riskinarviointia voidaan päivittää tarvittaessa muutenkin, jos tietoon tulee seikkoja, joilla on olennainen vaikutus laitoksen aiheuttamaan pilaantumisriskiin. Riskinarvioinnin säännöllinen päivittäminen on tarpeen, koska tehtyjen korjausten, toimintatapojen muutosten tai laitoksen ympäristössä tapahtuneiden muutosten seurauksena riskit voivat muuttua. Uusi valvontaluokka kirjataan tarkastusmuistioon ja valvontaohjelmaan.

7.2 Muu valvonta

Ympäristönsuojelulain mukaan luvanvaraisten, ilmoituksenvaraisten ja rekisteröitävien laitosten lisäksi valvontaohjelmaan on otettu mukaan maa-aineslupien, maastoliikennelupien ja leirintäalueiden säännöllinen valvonta. Jätelain piiristä on mukana jätteen ammattimainen keräystoiminta. Lisäksi valvotaan tiettyjen jätteiden kansainvälisiä siirtoja muun valvonnan ohessa, SYKE:n valvontasuunnitelman mukaisesti. Käytännössä myös jätteiden kansainvälisiä siirtoja koskeva valvonta on riskiperusteista, sillä SYKE on tehnyt valvonnan pohjaksi riskinarvioinnin. Vaarallista jätettä tuottavien laitosten ja yritysten valvontaa toteutetaan projekteina. Mikäli tiedossa on muita valvontaprojekteja, sisällytetään ne ohjelmaan.

Maa-ainesluvut valvotaan vuosittain, muiden valvontatiheys päätetään ohjelmaa laadittaessa. Tarvittaessa ohjelmaan lisätään myös muun lainsäädännön valvontaa.

Merenkulun ympäristönsuojelulain 6 §:n mukaan huvivenesataman ja sellaisen kalastussataman, johon vuosittain purettu saalismäärä on alle 20 000 kg, jätehuoltosuunnitelman arvioi ja hyväksyy kunnan ympäristönsuojeluviranomainen. 6 §:n mukaan jätehuoltosuunnitelma on toimitettava hyväksyttäväksi viiden vuoden välein.

8 VALVONNAN MAKSULLISUUS

Ympäristönsuojelulain 205 §:n 2 momentin mukaan kunnan ympäristönsuojeluviranomainen voi periä maksun valvontaohjelmassa esitetyistä säännöllisen valvonnan toimenpiteistä. Maksua voidaan periä kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen valvontavastuulle kuuluvien luvanvaraisten, ilmoituksenvaraisten ja rekisteröitävien toimintojen valvonnasta, joka on esitetty valvontaohjelmassa. Maksullisia voivat olla tarkastusten lisäksi mm. luvassa edellytettyjen selvitysten ja tarkkailutulosten tarkistaminen.

Valvontamaksua voidaan periä myös rikkomuspohjaisesti. Maksullisia ovat tällöin hallintopakkomääräyksen (YSL 175, 176 §) tai keskeytyksen (YSL 181 §) noudattamisen valvomiseksi tehty tarkastus.

Jätteiden kansainvälisiä siirtoja harjoittavien yritysten tarkastuksista peritään maksu. Muu jätelain mukainen säännöllinen valvonta on maksutonta (rekisteröityneet jätteen ammattimaiset kerääjät, vaarallisen jätteen tuottajat).

Maa-aineslain mukaisen ottamistoiminnan valvonnasta peritään vuotuista valvontamaksua (MAL 23 §, MRL 145 §). Maksua peritään suunnitelmallisen valvonnan lisäksi myös muusta valvonnasta, kuten pakkokeinopäätöksistä.

Maksujen suuruus ja niiden perusteet määritetään teknisen lautakunnan lupajaoston hyväksymässä taksassa.

9 VALVONNAN KEINOT

Valvonnan toteuttamisessa noudatetaan Ympäristönsuojelulainsäädännön laillisuusvalvontaopasta (Ympäristöhallinnon ohjeita 9/2014) sekä Ympäristövalvonnan ohjetta (Ympäristöhallinnon ohjeita 2/2016).

9.1 Tarkastukset

Tarkastuksen ajankohta sovitaan etukäteen toiminnanharjoittajan kanssa. Vaihtoehtoisesti ajankohta ilmoitetaan asianosaiselle muulla tavoin etukäteen. Tarkastus jätetään ilmoittamatta ainoastaan silloin, jos ilmoittaminen vaarantaa tarkastuksen tarkoituksen toteutumisen.

Tarkastuksessa asianosaisena pidetään yleensä tarkastuksen kohteena olevan toiminnanharjoittajaa tai muuta rakennuksen tai alueen haltijaa. Asianosaisella on oikeus olla läsnä tarkastuksella sekä esittää mielipiteensä ja kysymyksiä tarkastukseen liittyvistä asioista. Tarkastuksen kuluessa asianosaiselle on, mikäli mahdollista, kerrottava tarkastuksen tavoitteista, sen suorittamisesta ja jatkotoimenpiteistä. Tarkastus on suoritettava aiheuttamatta tarkastuksen kohteelle tai sen haltijalle kohtuutonta haittaa.

Tarkastajan on viipymättä laadittava tarkastuksesta kirjallinen tarkastuskertomus, josta tulee käydä ilmi tarkastuksen kulku ja tarkastajan tekemät keskeiset havainnot. Usein tarkastuskertomus sisältää myös jatkotoimenpiteet kuten kehotuksen, selvityspyynnön ja/tai kuulemisen. Tarkastuskertomus on annettava tiedoksi tarkastuksessa läsnäoloon oikeutetuille asianosaisille.

Määräaikaistarkastuksia ovat valvontaohjelman mukaiset suunnitelmalliset tarkastukset. Määräaikaistarkastukset sovitaan lähtökohtaisesti aina etukäteen. Tarkastuksen suorittaminen vaatii etukäteisvalmisteluina mm. laitoksen lupapäätökseen, tehtyihin tarkkailuihin ja valvontahistoriaan tutustumisen.

9.2 Ympäristölupiin liittyvien raporttien ja selvitysten tarkastaminen

9.2.1 Lupamääräyksissä edellytetyt selvitykset

Lupapäätökset voivat sisältää selvitysten tekemiseen velvoittavia lupamääräyksiä, joihin on yleensä liitetty myös määräaika. Näiden selvitysten valvonta on keskeinen osa lupavalvontaa. Valvonta koostuu

määräajan noudattamisen valvonnasta ja selvitysten riittävyyden arvioinnista. Selvitysten perusteella harkitaan jatkotoimenpiteiden tarvetta.

9.2.2 Vuosiraportointi

Ympäristölupapäätöksissä on toiminnasta usein määrätty tekemään vuosiraportti. Vuosiraportti on yleensä määrätty tehtäväksi seuraavan vuoden helmi-maaliskuussa YLVA raportointijärjestelmän kautta. Kaikissa luvissa ei vuosiraportointia veloiteta ja niiden osalta valvontaviranomainen voi tarvittaessa erikseen pyytää vuosiraportointia vastaavia tietoja.

Maa-aineslupapäätöksissä määrätään vuotuisesta ottamismäärästä tekemään ilmoitus vuosittain tammikuun loppuun mennessä Notto-järjestelmän kautta.

Jos vuosiraportit eivät ole tulleet määräaikaan mennessä tai ne ovat puutteellisia, ryhdytään asiassa valvontatoimenpiteisiin. Vuosiraportit tarkastetaan ja niiden perusteella arvioidaan toiminnan luvamukaisuutta. Jos toiminta on oleellisesti laajentunut tai muuttunut, aloitetaan neuvottelut uuden luvan tarpeesta.

9.2.3 Tarkkailutulosten seuranta

Vuosiraporttien lisäksi luvissa saatetaan velvoittaa toiminnanharjoittajaa suorittamaan ympäristön tilan tarkkailua esimerkiksi pinta- tai pohjaveden tai ilmanlaadun seuraamiseksi tai kuormitustarkkailua esim. jätevesien tai ilmapäästöjen seuraamiseksi. Tuloksia saatetaan velvoittaa toimittamaan valvontaviranomaiselle tarkastettavaksi välittömästi niiden valmistuttua tai yhteenvedona esim. vuosiraportin yhteydessä. Mikäli tuloksia ei toimiteta, ryhdytään valvontatoimenpiteisiin niiden saamiseksi ja/tai tarkkailun suorittamiseksi. Tarkkailuraportit tarkastetaan niiden saavuttua. Tarkkailutuloksia verrataan luvassa asetettuihin raja-arvoihin, yleisiin raja- tai ohjearvoihin sekä aiempiin tarkkailutuloksiin. Jos raja-arvot ylittyvät tai tarkkailutuloksissa havaitaan olennaisia muutoksia huonompaan, veloitetaan toiminnanharjoittajaa tilanteen korjaamiseen.

9.3 Hallintopakko ja tutkintapyynnöt

Laadukas ja tehokas valvonta edellyttää, että viranomainen käynnistää ongelman havaittuaan korjaavat valvontatoimet. Asian käsittelyä jatketaan, kunnes tilanne on saatu hyväksyttävällä tavalla korjaantumaan. Kaikkein kiireellisimpiä tapauksia varten valvontaviranomaisella on käytössään välittömiä valvontakeinoja kuten toiminnan keskeyttäminen tai välittömän määräyksen antaminen.

Hallintopakkoprosessi alkaa yleensä kehotuksella. Samalla toiminnanharjoittajaa kuullaan määräyksen antamisesta ja määräyksen tehostamisesta uhkasakolla tai teettämis- tai keskeyttämisuhalla. Mikäli tilanne ei ole korjaantunut annetun kehotuksen perusteella, annetaan määräys tehosteineen. Määräyksen toteuttamista valvotaan ja tarvittaessa kuullaan asetetun uhan tuomitsemisesta ja uuden asettamisesta. Ellei tilanne ole edelleenkaan korjaantunut, uhka tuomitaan ja samalla annetaan uusi määräys uudella tehosteella.

Ympäristönsuojeluvirnaomaisella on lakisääteinen velvollisuus tehdä tutkintapyyntö poliisille havaitessaan epäkohtia, joihin voi liittyä rikkomus tai rikos. Tutkintapyyntö saadaan jättää tekemättä vain perustellusta syystä.

9.4 Jätelain laiminlyöntimaksut

Jätelain laiminlyöntimaksu (131 §) on hallinnollisessa menettelyssä määrättävä seuraamusluonteinen maku. Jätelaissa on luettelo tilanteista, joissa laiminlyöntimaksua voidaan soveltaa. Lähtökohtaisesti kyse on helposti todennettavista laiminlyönneistä, joiden toteennäyttäminen ei edellytä rikosoikeudellista tutkintaa.